

Sygn. akt IV U 408/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Jerzy Zalański
Protokolant	st. sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 listopada 2018 r. w S.

odwołania H. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 23 marca 2018 r. Nr (...)

w sprawie H. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

I. zmienia zaskarżoną decyzję w części dotyczącej zawieszenia wypłaty renty z tytułu niezdolności do pracy i ustala, że H. W. ma prawo do wypłaty renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w okresie od dnia 16 czerwca 2016 roku do dnia 14 listopada 2017 roku jako świadczenia wybranego;

II. oddala odwołanie w części dotyczącej wysokości renty z tytułu niezdolności do pracy;

III. przekazuje organowi rentowemu do rozpoznania wnioski zawarte w odwołaniu dotyczące wysokości emerytury przyznanej decyzją z dnia 7 lipca 2016 roku oraz zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

Sygn. akt IV U 408/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 23 marca 2018r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017r. poz. 1383 ze zm.) przyznał H. W. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 16 marca 2018r., tj. od nabycia uprawnień do renty, na stałe. Wysokość renty po waloryzacji od 1 marca 2018r. została ustalona na kwotę 1299,23 zł brutto. Jednocześnie organ rentowy poinformował, że wypłata renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy podlega zawieszeniu, gdyż ubezpieczona pobiera emeryturę, która jest świadczeniem korzystniejszym.

Odwołanie od w/w decyzji złożyła ubezpieczona H. W., wnosząc o wznowienie jej wypłaty renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 16 czerwca 2016r. do 14 listopada 2017r. wraz z ponownym obliczeniem jej wysokości, zmianę decyzji o przyznaniu emerytury z 7 lipca 2016r. ze względu na ujawnienie nowych okoliczności istniejących w momencie wydania decyzji, które miały istotny wpływ na wysokość świadczenia, a także przyznanie prawa do emerytury od dnia 15 listopada 2017r. oraz ponowne obliczenie wysokości emerytury. Ponadto, ubezpieczona wniosła o uznanie, że świadczenie wypłacone jej w okresie od 15 czerwca 2016r. do 14 listopada 2017r. w wysokości 1745,45 zł nie było nienależnie pobranym świadczeniem w rozumieniu art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przypisanych. W uzasadnieniu ubezpieczona podniosła, że organ rentowy błędnie obliczył zarówno wysokość renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, jak również wysokość emerytury. Na potwierdzenie ubezpieczona przedstawiła prawidłowe jej zdaniem wyliczenia. Ponadto podkreśliła, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych niezasadnie zawiesił jej wypłatę renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w sytuacji, gdy we wniosku o emeryturę z 30 czerwca 2016r. wyraźnie wskazała, że świadczeniem podlegającym zawieszeniu powinno być świadczenie emerytalne. Dlatego też, ubezpieczona nie ma obowiązku dokonania zwrotu różnicy rozliczenia świadczenia wypłaconego jej w okresie od 15 czerwca 2016r. do 14 listopada 2016r. (odwołanie k.1-6 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że wysokość renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy została ustalona zgodnie z obowiązującymi przepisami. Ponadto, ubezpieczona składając do ZUS wniosek nie wskazała, że wnosi bądź podtrzymuje swoje stanowisko odnośnie wypłaty renty z tytułu niezdolności do pracy (czyli świadczenia mniej korzystnego). Wobec tego, organ rentowy prawidłowo zawiesił ubezpieczonej prawo do renty i wypłacał w dalszym ciągu emeryturę, jako świadczenie korzystniejsze. Ponadto wskazano, że ubezpieczona powołuje się na pismo procesowe, które złożyła do Sadu Apelacyjnego w Lublinie, nie zaś bezpośrednio do organu rentowego. Wobec tego, wniosek ubezpieczonej stanowił element jej stanowiska w postępowaniu apelacyjnym i nie został przekazany przez Sąd organowi rentowemu jako oddzielny wniosek ubezpieczonej - nierozpoznany dotąd przez ZUS. Natomiast, odnosząc się do kwestii wysokości emerytury wskazano, że decyzja z 7 lipca 2016r. jest prawomocna – odwołanie i apelacja ubezpieczonej zostały bowiem oddalone przez Sąd Apelacyjny w Lublinie. Podkreślono, że w sytuacji, gdy osoba jest uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy i nabywa powszechny wiek emerytalny, organ rentowy wydaje decyzję o przyznaniu emerytury z urzędu. Jeżeli zatem ubezpieczona chciała przesunąć datę przyznania emerytury, to jeszcze przed ukończeniem powszechnego wieku emerytalnego powinna złożyć wniosek o zawieszenie prawa renty z tytułu niezdolności do pracy wraz z wnioskiem o przyznanie praw do renty na dalszy okres. Następnie, zaś winna złożyć wniosek o emeryturę, w miesiącu który uznaje za stosowny (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k.8-11 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczona H. W. ur. (...), w okresie od 25 listopada 2004r. do 15 czerwca 2016r. uprawniona była do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy (okoliczność niesporna – akta rentowe).

Decyzją z 15 czerwca 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, działając na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przyznał H. W. prawo do emerytury od dnia (...), tj. od osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 w/w i ustalona na kwotę 1744,45 zł brutto. Jednocześnie organ rentowy poinformował ubezpieczoną, że w związku z przyznaniem emerytury prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy ustaje z dniem 15 czerwca 2016r. (decyzja z 15 czerwca 2016r. k.4 akt emerytalnych).

W dniu 30 czerwca 2016r. ubezpieczona wystąpiła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z wnioskiem o emeryturę. Do wniosku ubezpieczona dołączyła pismo, w którym wskazała, że jako osoba uprawniona do dwóch świadczeń wnosi o dalszą wypłatę renty z tytułu niezdolności do pracy (wniosek k. 1-3v akt emerytalnych wraz z pismem z 30 czerwca 2016r. k.7 akt emerytalnym).

W dniu 4 lipca 2016r. ubezpieczona wystąpiła do organu rentowego o przyznanie emerytury na wniosek, jednakże dopiero od dnia (...), tj. z dniem ukończenia przez nią 61 roku życia (wniosek k.1-3v akt emerytalnych oraz pismo ubezpieczonej z 4 lipca 2016r. k.7 akt emerytalnych). Po rozpoznaniu powyższego wniosku organ rentowy decyzją z 21 lipca 2016r. odmówił H. W. przyznania prawa do emerytury od (...), tj. od ukończenia przez ubezpieczoną 61 roku życia (decyzja z 21 lipca 2016r. k.8 akt emerytalnych).

Decyzją z 7 lipca 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie art. 57 w zw. z art. 58 ustawy o emeryturach i rentach z FUS odmówił H. W. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy wskazując, że prawo do renty z tytułu niezdolności ustało z dniem (...), tj. z dniem osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego (decyzja z 7 lipca 2016r. k.8 akt emerytalnych).

Decyzją z 7 lipca 2016r. organ rentowy po rozpoznaniu powyższego wniosku, tj. z 30 czerwca 2016r. uchylił poprzednią decyzję o przyznaniu emerytury z urzędu z dnia 15 czerwca 2016r. i na wniosek ubezpieczonej przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia 15 czerwca 2016r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego (decyzja z 7 lipca 2016r. k.9 akt emerytalnych).

H. W. złożyła odwołania od obu w/w decyzji z 7 lipca 2016r. Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych połączył sprawy do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, a następnie wyrokiem z 3 lutego 2017r. oddalił oba odwołania i odstąpił od obciążania ubezpieczonej kosztami procesu (odpis wyroku SO w Siedlcach z 3 lutego 2017r. w sprawie o sygn. akt IV U 703/16 k.32 akt emerytalnych). Od powyższego orzeczenia Sadu Okręgowego ubezpieczona wniosła apelację. W konsekwencji, Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 29 listopada 2017r. częściowo uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o odmowie przyznania ubezpieczonej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z 7 lipca 2016r. i w punkcie I wyroku przekazał sprawę organowi rentowemu do ponownego rozpoznania, w punkcie II oddalił apelację w pozostałym zakresie, natomiast w punkcie III zniósł koszty procesu między stronami (kopia wyroku SA w Lublinie z 29 listopada 2017r. w sprawie o sygn. akt III AUa 297/17 k.44 akt emerytalnych).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w celu wykonania wyroku Sadu II instancji, mając na uwadze wytyczne Sądu Apelacyjnego, pismem z dnia 2 lutego 2018r. wezwał ubezpieczoną do złożenia: wniosku o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na formularzu oraz zaświadczenia o stanie zdrowia, a także dokumentacji medycznej, w tym oryginały zaświadczeń lekarskich i wyników badań (pismo organu rentowego z 2 lutego 2018r. k.55 akt emerytalnych).

Wobec tego, w dniu 16 lutego 2018r. ubezpieczona wystąpiła z wnioskiem do organu rentowego o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (wniosek k.57-58 akt emerytalnych).

Rozpoznając powyższy wniosek organ rentowy skierował ubezpieczoną na badanie przez Lekarza Orzecznika ZUS, który w orzeczeniu z 6 marca 2018r. ustalił, że ubezpieczona jest trwale częściowo niezdolna do pracy (orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z 6 marca 2018r. k.60 akt emerytalnych).

Na podstawie powyższego orzeczenia, zaskarżoną decyzją z 23 marca 2018r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przyznał ubezpieczonej prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 16 czerwca 2016r., tj. od nabycia uprawnień do renty, na stałe. Wysokość świadczenia po waloryzacji od 1 marca 2018r. została ustalona na kwotę 1299,23 zł brutto. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, działając na podstawie art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zawiesił wypłatę renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy wskazując z uwagi, iż ubezpieczona obiera emeryturę, jako świadczenie korzystniejsze. Jednocześnie organ rentowy poinformował ubezpieczoną, że w celu podjęcia wypłaty renty z tytułu niezdolności do pracy należy złożyć stosowny wniosek (decyzja z 23 marca 2018r. k. 61 akt emerytalnych).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej H. W. okazało się uzasadnione jedynie w części.

W pierwszej kolejności należy wyjaśnić, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie, tj. art. 477⁹ i art. 477¹⁴ kpc) i tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu zarówno pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności. Podkreślić należy, iż postępowanie sądowe zmierza do kontroli prawidłowości i zasadności zaskarżonej decyzji, a w związku z tym wykluczone jest rozstrzyganie przez sąd, niejako w zastępstwie organu rentowego, żądań zgłaszanych w toku postępowania odwoławczego, które nie były przedmiotem zaskarżonej decyzji (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 lutego 2012r. II UK 275/11 LEX 1215286 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 9 września 2010r. II UK 84/10 LEX 661518). Dlatego już w samym postępowaniu przed sądem niedopuszczalne jest merytoryczne rozpoznanie żądań, które wykraczają poza podstawą faktyczną zaskarżonej decyzji. Na gruncie sprawy podkreślić należy, że przedmiot niniejszego postępowania wyznacza decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 23 marca 2018r., którą organ rentowy ponownie ustalił prawo H. W. do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 16 czerwca 2016r., tj. od nabycia uprawnień do renty, na stałe. Wysokość świadczenia po waloryzacji od 1 marca 2018r. została określona na kwotę 1299,23 zł. Jednocześnie organ rentowy zawiesił wypłatę renty z tytułu niezdolności do pracy z uwagi, iż ubezpieczona pobiera emeryturę, która jest świadczeniem korzystniejszym.

Tym samym za bezzasadne i wykraczające poza zakres sporu, uznać należało podniesione przez ubezpieczoną kwestie dotyczące wysokości emerytury przyznanej decyzją z dnia 7 lipca 2018r. oraz zwrotu nienależnie pobranego świadczenia (treść odwołania k.2-3 akt sprawy). W tych okolicznościach żądania ubezpieczonej w w/w zakresie należy przekazać do rozpoznania organowi rentowemu. Podobne stanowisko zajął także Sąd Najwyższy w wyroku z 25 maja 1999r. w sprawie II UKN 622/98, które Sąd Okręgowy podziela w całej rozciągłości.

W tych okolicznościach rozstrzygnięcie niniejszej sprawy wymagało ustalenia, czy organ rentowy słusznie zawiesił ubezpieczonej wypłatę renty z tytułu niezdolności do pracy i w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego podjął wypłatę emerytury jako świadczenia korzystniejszego, w sytuacji gdy ubezpieczona wносиła o kontynuację wypłaty renty. Ponadto, ubezpieczona wносиła o ponowne wyliczenie wysokości renty w związku z orzeczeniem o trwałej częściowej niezdolności do pracy.

W rozpatrywanej sprawie H. W. uprawniona była do renty z tytułu niezdolności do pracy (bezsporne - akta rentowe). W związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, ubezpieczonej z urzędu została przyznana emerytura (decyzja 15 czerwca 2016r. k.4 akt emerytalnych). Natomiast ubezpieczona, w dniu 30 czerwca 2016r. wystąpiła do organu rentowego o przyznanie emerytury na wniosek wskazując, że jako osoba uprawniona do dwóch świadczeń wnosi o kontynuację wypłaty renty z tytułu niezdolności do pracy (wniosek k. 1-3v akt emerytalnych wraz z pismem z 30 czerwca 2016r. k.7 akt emerytalnym). Zgodnie z art. 95 ust. 1 w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Oznacza to, że ubezpieczonej jako osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy (po waloryzacji od 1 marca 2018r. w wysokości 1299,23 zł brutto) oraz do emerytury (w kwocie 1744,45 zł brutto) może być wypłacane tylko jedno świadczenie, tj. albo renta, albo emerytura - w zależności od wysokości lub wyboru (k.4,61 emerytalnych). W ocenie Sądu na gruncie przedmiotowej sprawy stwierdzić należy, iż pomimo tego, że emerytura jest świadczeniem korzystniejszym ubezpieczona ma prawo wyboru świadczenia, nawet mniej korzystnego. Podkreślić należy, iż składając wniosek o emeryturę w dniu 30 czerwca 2016r. ubezpieczona wносиła o kontynuację wypłaty jej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy (k.7 akt emerytalnych).

Sąd Okręgowy podziela zdanie Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 27 kwietnia 2017r., zgodnie z którym przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy ubezpieczonemu, któremu przyznano prawo do emerytury, co do zasady jest możliwe, lecz wymaga spełnienia przesłanki w postaci niezdolności do pracy, która wynika ze stanu zdrowia nie będącego następstwem wieku danej osoby (wyrok SN z 27 kwietnia 2017r. II UK 191/16 LEX 2312478). Nie ulega wątpliwości, iż ubezpieczona spełniła przesłankę w postaci częściowej niezdolności do pracy, gdyż lekarz orzecznik ZUS orzeczeniem z dnia 6 marca 2018r. ustalił, że ubezpieczona jest trwale częściowo niezdolna do pracy, a

czasowa niezdolność do pracy pozostaje w związku ze stanem narządu wzroku (orzeczenie lekarza orzecznika z 6 marca 2018r. k.60 akt emerytalnych). W tych okolicznościach, ubezpieczona ma prawo do wypłaty renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w okresie od dnia 16 czerwca 2016r. do dnia 14 listopada 2017r. jako świadczenia wybranego.

Bezzasadne jest również stanowisko ubezpieczonej, iż organ rentowy błędnie obliczył wysokość renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W ocenie Sądu Okręgowego, w tym zakresie wydał prawidłową decyzję.

Zgodnie z art. 62 ustawy o emeryturach i rentach z FUS renta dla osoby całkowicie niezdolnej do pracy wynosi:

- 1) 24% kwoty bazowej, o której mowa w art. 19, oraz
- 2) po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych;
- 3) po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych;
- 4) po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresu brakującego do pełnych 25 lat okresów składkowych oraz nieskładkowych, przypadających od dnia zgłoszenia wniosku o rentę do dnia, w którym rencista osiągnąłby wiek emerytalny 60 lat. Przy obliczaniu wysokości renty przepisy art. 53 ust. 3-5 stosuje się odpowiednio. Renta dla osoby częściowo niezdolnej do pracy wynosi 75% renty dla osoby całkowicie niezdolnej do pracy.

Przy obliczaniu renty okresy, o których mowa w ust. 1 pkt 2-4, ustala się z uwzględnieniem pełnych miesięcy.

Stosownie do przepisu art. 53 ust. 3 w/w ustawy emeryturę, której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru świadczenia, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, oblicza się od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru, a następnie emeryturę podwyższa się w ramach waloryzacji przypadających do dnia nabycia uprawnień do emerytury. Przepisu ust. 3 nie stosuje się, jeżeli zainteresowany po nabyciu uprawnień do świadczenia, którego podstawę wymiaru wskazał za podstawę wymiaru emerytury, podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (ust. 4). Przepisy ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio, jeżeli podstawę wymiaru emerytury stanowi podstawa wymiaru emerytury przyjętej do obliczenia świadczenia przedemerytalnego (ust. 5). Organ rentowy prawidłowo przyjął tę samą kwotę bazową, ponieważ nie ulega wątpliwości, iż ubezpieczona po nabyciu uprawnień do renty nie pozostawała w zatrudnieniu przez co najmniej przez 30 miesięcy.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 21 ust. 2 pkt 2 w/w ustawy podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, stanowi podstawa wymiaru renty - w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do renty, z zastrzeżeniem art. 15 ust. 5. Przepis ust. 1 pkt 1 stosuje się przy ustalaniu podstawy wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do tej renty albo do emerytury.

Zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy prawidłowo ustalił wysokość rent z tytułu częściowej niezdolności do pracy oraz dokonał waloryzacji przysługującego ubezpieczonej świadczenia. Wysokość renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy została ustalona według obowiązujących przepisów prawa. Ponadto, organ rentowy słusznie dokonał waloryzacji świadczenia od 1 marca 2018r. na kwotę 1299,23 zł brutto na podstawie prawidłowego wskaźnika waloryzacji. Jak wynika z Komunikatu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 lutego 2018r. w sprawie wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2018r. (M.P.2018.185) wskaźnik waloryzacji emerytur i rent w 2018r. wynosi 102,98%. i taki też wskaźnik został zastosowany przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 23 marca 2018r. o przeliczeniu renty i orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku.

W związku z tym, że Sąd uznał, że organ rentowy prawidłowo obliczył wysokość renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w tym zakresie odwołanie ubezpieczonej zostało oddalone na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc.

Natomiast, wnioski zawarte w odwołaniu dotyczące wysokości emerytury przyznanej decyzją z dnia 7 lipca 2016r. oraz zwroty nienależnie pobranego świadczenia Sąd przekazał do rozpoznania organowi rentowemu.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w wyroku.